

Integrated reporting; het rapportagemodel van de toekomst!

Inleiding

Gebruikers hebben al geruime tijd behoefte aan meer niet-financiële informatie over organisaties, vooral over strategie, risicobeheersing, governance en de bredere impact van de organisatiestrategie op mens, milieu en maatschappij. Van organisaties wordt verwacht dat zij verantwoording afleggen over hun maatschappelijke relevantie, inzicht geven in de wijze waarop zij hun strategie uitvoeren en hoe zij waarde toevoegen aan de wereld van vandaag én morgen. Organisaties zullen hun interne werk- en rapporteringsprocessen meer en meer gaan inrichten op basis van een geïntegreerde strategie.

Momenteel wordt verantwoording afgelegd via diverse, separate rapportages: jaarrekening, directieverslag, verslag van commissarissen en soms via een additioneel maatschappelijk verslag met (eventueel) bijbehorend assurance-rapport van de accountant. Een eerste vingeroefening is gedaan met het opstellen van gecombineerde rapportages: informatievoorziening over verschillende onderwerpen in één rapport. Dit is een tussenfase in de ontwikkeling naar geïntegreerde verslaggeving. Diverse organisaties in Nederland zijn hier al volop mee aan de slag (Unilever, DSM).

Integrated reporting raakt de volledige rapportageketen en aldus het brede werkveld van de accountant: advies, verslaggeving en assurance.

Uitwerking visie op integrated reporting

1. De gedegen business case voor integrated reporting;
2. De ontwikkeling van integrated reporting;
3. Een passend normenkader voor integrated reporting;
4. Het belang van assurance.

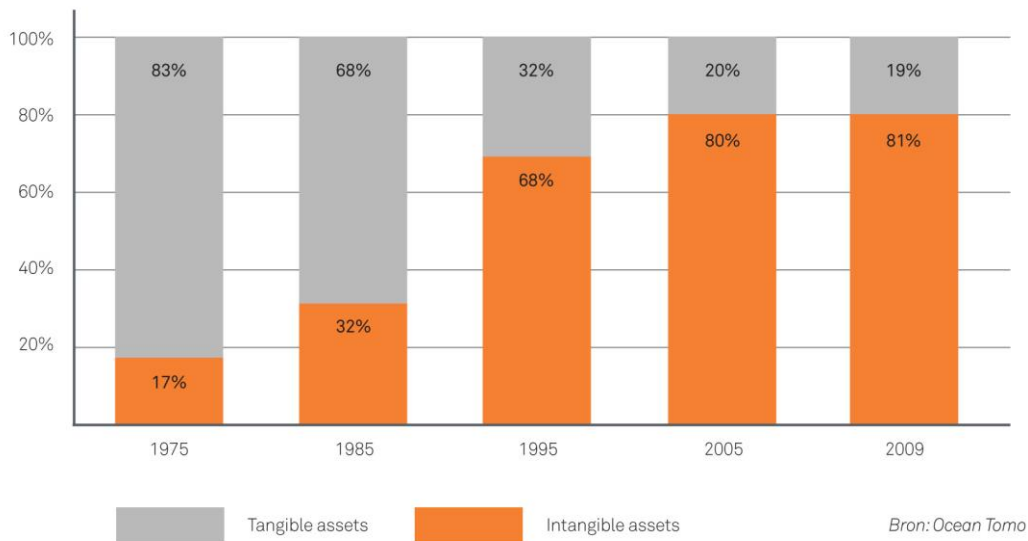
1. De gedegen business case voor integrated reporting

De belangstelling voor integrated reporting als nieuwe vorm van verslaggeving is de laatste twee jaar sterk toegenomen, getuige vele publicaties over dit onderwerp en de (inter)nationale initiatieven op dit vlak. Aangewakkerd door mondiale vraagstukken als klimaat, ethiek, mensenrechten en schaarste alsmede de impact daarvan op de strategie en risico's van ondernemingen, is de behoefte van gebruikers van bedrijfsinformatie steeds meer verschoven van financiële naar niet-financiële informatie.

Integrated reporting is hét antwoord om de communicatiekloof met beleggers, investeerders en andere stakeholders te overbruggen. De traditionele jaarverslag voldoet hierin niet meer. Voor de waarde van een organisatie worden immateriële factoren, als merk, reputatie én duurzaamheid steeds belangrijker (zie figuur 1). Componenten die niet tot uitdrukking komen in de balanswaarde zoals die in de huidige financiële verslaggeving staat. Integrated reporting geeft dit inzicht wel door op een geïntegreerde wijze aan te geven hoe strategie, governance en prestaties (financieel en niet-financieel) bijdragen aan duurzame waardecreatie voor de organisatie, haar stakeholders en de maatschappij. Door hierover helder te communiceren en op geïntegreerde wijze verslag te doen, ontstaat bij de gebruikers een relevanter beeld van de organisatie. Voor de organisatie zelf betekent dit mogelijk lagere kapitaallasten, meer afzet en een betere reputatie.

Figuur 1: Components of S&P 500 Market Value

Grafiek ontleend aan onderzoek Ocean Tomo (juni 2010), naar elementen die de beurswaarde bepalen van de 500 beste ondernemingen op de Standard & Poor's 500 (500 'leading companies' op de Amerikaanse aandelenbeurs).

Bij steeds meer organisaties dringt dit besef door en is er sprake van een sterke toename, door intrinsieke motivatie gecombineerd met "goed voorbeeld" volgend gedrag. In Nederland is integrated reporting bezig met een opmars, zo blijkt uit onderzoek. Koplopers als Akzo Nobel, DSM, Unilever, TNT Express, PostNL, Philips en vele anderen tonen aan dat Nederland wereldwijd tot de top behoort op het gebied van integrated reporting, zonder dat dit nu bij wet verplicht is gesteld.

Nog niet iedereen is overtuigd van het nut van integrated reporting, ook een deel van de investeerders niet. De terughoudendheid zit hem vooral in het feit dat organisaties beducht zijn voor de stapeling van informatie en de toenemende transparantie en de gevolgen die dat heeft voor bijvoorbeeld de concurrentiepositie, de aansprakelijkheid en de kosten.

Als holistische vorm van verslaggeving is integrated reporting meer dan het bundelen van verschillende rapportages; het is een andere manier van kijken, denken en handelen, vanuit het besef van verantwoordelijkheid voor de wereld. Uit ervaringen van organisaties die voorop lopen blijkt dat deze holistische benadering intern ook voordelen oplevert, zoals:

- een betere samenwerking tussen afdelingen;
- een beter begrip van de organisatie, meer focus op de relevante doelen van de organisatie en betere interne processen kwaliteit van informatie;
- hogere betrokkenheid en kennis van het senior management met meer focus op duurzaamheidsissues voor de organisatie;
- helderder communicatie over strategie en het business model in lijn met een krachtige positionering in de maatschappij.

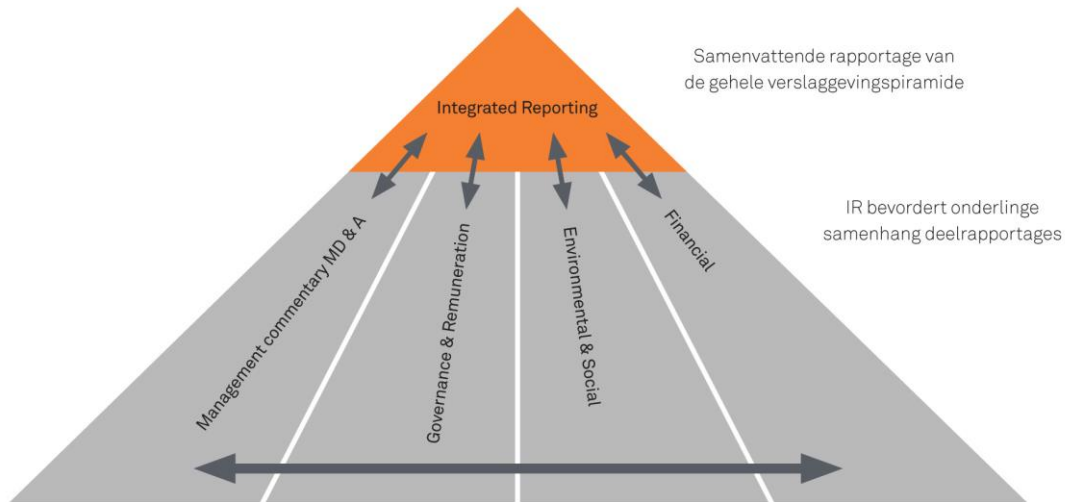
Belangrijke constatering is dat integrated reporting zich nog in een ontwikkelingsstadium bevindt, zowel ten aanzien van normstelling en regelgeving, als ten aanzien van interne processen voor sturingsinformatie binnen organisaties. Normstelling is een aspect van langere termijn. Normen ontstaan in eerste instantie door best-practices en zelfregulering, waarbij de politiek een faciliterende rol hoort te spelen.

De toekomst van integrated reporting is primair een zaak van de organisaties zelf, echter anderen spelen hierbij een belangrijke rol:

- stakeholders, gebruikers, waaronder investeerders en beleggers;
- instituten: in de vorm van het ontwikkelen van verslaggevingsstandaarden (IIRC Framework) en het stimuleren van integrated reporting door het uitwisselen van best practices en benchmarks (www.kristalprijs.nl).

Binnen organisaties dient eerst het integrated thinking proces op gang te komen, voordat sprake kan zijn van integrated reporting. Dit proces zal 'top down' en vanuit de Raad van Bestuur moeten worden aangestuurd. Ook accountants in business / controllers of andere financial professionals werkzaam binnen organisaties kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.

Integrated Reporting - focus on the top

Ontleend aan presentatie Paul Druckman (IIRC)

2. De ontwikkeling van integrated reporting

Integrated reporting is voor alle betrokkenen en belanghebbenden nog een leerproces. Normstelling ten aanzien van gedrag, duurzaamheid, governance, transparantie en risicomanagement is er wel, maar voor een groot deel nog gefragmenteerd en van echte integratie is nog geen sprake. Aan integrated reporting gaat een proces van “Integrated Thinking” en “Integrated Processing” vooraf, waarbij duurzaamheids- of ESG-aspecten (maatschappelijk verantwoord beleggen) worden meegenomen in de algehele organisatiestrategie en in het besluitvormingsproces. Implementatie van een geïntegreerde strategie is immers nodig voordat een organisatie erover kan rapporteren.

De rol van de accountant bij de ontwikkeling van integrated reporting wordt bepaald door de mate van verankering in de organisatie en de volwassenheid van de informatie. Hierbij zijn verschillende processtappen te onderscheiden: bewustwording en positionering; inrichten, implementeren en borgen van processen en tot slot verantwoording, verslaggeving en assurance.

In elke processtap kunnen verschillende professionals een bijdrage leveren; van een initiërende en adviserende rol in de beginfase tot een rapporterende, signalerende en certificerende rol in latere fasen.

3. Een passend normenkader voor integrated reporting

Een formeel normenkader voor integrated reporting ontbreekt op dit moment. Een eerste aanzet voor een normenkader voor integrated reporting is gedaan door de International Integrated Reporting Council (IIRC), met de publicatie van het Framework Integrated Reporting in april 2013. Het framework sluit aan bij de inmiddels gangbare ‘best practices’, zoals GRI en andere initiatieven en ervaringen met ‘pilots’ waarin diverse organisaties deelnemen. Het framework is principle-based. Hiervoor is bewust gekozen om niet te verzanden in allerlei detailregelgeving. Het gaat erom dat bedrijven zelf keuzes maken en het ‘echte’ verhaal vertellen.

Het framework is een reactie op de verslaggevingstendens waarbij bedrijven steeds uitvoeriger en frequenter rapporteren over hun activiteiten. Echter, zonder dat dit altijd tot het gewenste inzicht voor stakeholders, waaronder investeerders, leidt.

Volgens de IIRC leidt integrated reporting niet tot meer, maar tot anders rapporteren.

Op dit moment leggen organisaties nog vooral verantwoording af via gescheiden rapportages. In enkele gevallen is sprake van gecombineerde rapportages als tussenfase in de ontwikkeling naar integrated reporting. Het draagvlak voor integrated reporting groeit snel.

4. Het belang van Assurance

Assurance-verschaffing wordt door stakeholders gezien als het toevoegen van geloofwaardigheid aan door de organisatie verstrekte informatie en is de kerncompetentie van accountants. Het in de NV COS opgenomen stamien voor assuranceopdrachten geeft de randvoorwaarden aan voor het uitvoeren assuranceopdrachten:

- er moet sprake zijn van drie partijen (verschaffer, gebruiker en controleur);
- er moet een duidelijk gedefinieerd en afgebakend object van onderzoek zijn;
- beschikbaarheid van toepasbare criteria (normen) voor de verantwoording en de toetsing daarvan;
- beschikbaarheid van toereikende toetsingsgegevens over het onderzoeksobject;
- en er moet een duidelijk eindproduct zijn met daarin de uitkomst van de toetsing.

Het belang van voldoende volwassenheid van informatie en het beschikbaar hebben van normen om aan te toetsen is hierbij cruciaal. Bij integrated reporting is hiervan op dit moment nog geen sprake. Eerst dient het framework voor integrated reporting een definitieve vorm te krijgen. Ook is er nog geen normenkader voor assurance bij integrated reporting. Of een dergelijke assurance-standaard voor integrated reporting er komt is niet aan het accountantsberoep alleen. De wens van de maatschappij en de behoefte van stakeholders zijn hierbij een belangrijke conditie.

Momenteel wordt internationaal gewerkt aan een 'geïntegreerd assurance-rapport' bij financiële en mvo-informatie. Deze assurance-rapportage is gebaseerd op ISAE 3000 'Assurance Engagements other than Audits or Reviews of Historical Financial Information'. Dit vormt de eerste stap op weg naar de ontwikkeling van een volledig geïntegreerd assurance-rapport.

IR in vogelvlucht

- Integrated reporting is een nieuwe vorm van verslaggeving, die financiële-, mvo- en governance-verslaggeving integreert.
- Integrated reporting is een reeks processen en activiteiten leidend tot een integrated report, waarin de organisatie aangeeft hoe zij duurzaam opereert en uitlegt hoe strategie, governance, prestaties en vooruitzichten (maatschappelijke) waarde opleveren voor de korte, middellange en lange termijn.
- Integrated Reporting moet de verwachtingskloof met beleggers, stakeholders en maatschappij overbruggen en is in de toekomst essentieel voor het aantrekken van kapitaal.
- Integrated Reporting is er niet van vandaag op morgen, maar is een proces met een verder liggende horizon.
- Integrated reporting leidt via 'integrated thinking' tot een betere samenhang in het bedrijf en kan tot meer effectiviteit leiden.
- Integrated reporting raakt de volledige rapportageketen en daarmee het brede werkveld van de accountant (accountant in business, intern- en overheidsaccountant en openbaar accountant).
- Door hun positie binnen organisaties kunnen accountants in business / controllers of andere Financial professionals een belangrijke katalysator zijn voor integrated reporting.
- Internationaal wordt door het IIRC gewerkt aan een principle-based framework voor integrated reporting. Principle-based, geen 'compliance-document'.
- De focus voor wat betreft assurance ligt vooralsnog op het ontwikkelen van een voorbeeldrapportage voor een gecombineerde verklaring jaarrekening en mvo-verslag.

